

LÁZÁR ESZTER – SZÉKELY KATALIN**Rebels – Művészeti akadémiák és a rendszerváltás Kelet- és Közép-Európában**

Az 1985-ös Oktatási Törvény az oktatás politikai felügyeletének mentesítése mellett a felsőoktatási intézmények hallgatói képviselőtestületeinek létrejöttét is lehetővé tette. Ezek az alulról szerveződő közösségek a felsőoktatás kezdődő demokratizálódásának és decentralizációjának voltak a letéteményesei. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1989 novemberében alakult meg a Diákönkormányzat, amelynek legfőbb célja a Művelődési Minisztérium 1949 óta gyakorolt hatalmi-ellenőrző szerepének megszüntetése volt. Az intézmény egykori autonómiájának visszaállítását a diákok a tanszabadság, valamint a szabad diák- és tanárválasztás bevezetésével kívánták elérni, egy újfajta, az akadémizmussal szakító művészeti oktatást követelve. Előadásunkban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1989–1990-ben zajló „diákforradalmat” a rendszerváltás tágabb kontextusában mutatjuk be: a folyamatokat többek között a felsőoktatás átalakulásának, a nyilvánosság megváltozott szerepének a tükrében vizsgáljuk meg. A Képzőművészeti Főiskolán történt rebellió nem tekinthető egyedülálló kísérletnek a régióban a művészeti felsőoktatás átalakítására. Kelet-Európában az akadémiákon lezajlott rendszerváltás szinte kivétel nélkül hallgatói kezdeményezésre történt: Budapest mellett többek között Pozsonyban, Prágában és Kolozsvárott is, ahol nemcsak a követelések tartalma, hanem az események koreográfiája is számos hasonlóságot mutat. Bár az új tanárok és a frissen alakult tanszékek lelkesen vetették bele magukat a rendszerváltó pedagógiai elképzelések megvalósításába, és egy valóban kortárs szellemiségű művészet akadémiai oktatásába, a múlt (oktatási és művészeti) modelljei csak ideiglenesen voltak elzárva az iskolai szertárban.